

دیدگاه

موضوع: آثار یکسان سازی نرخ ارز بر بخش صنعت

شماره: ۷۸۵

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۵

توضیح اجمالی:

اجرای سیاست یکسان سازی نرخ ارز دارای منافع و هزینه هایی برای فعالیتهای اقتصادی است، لذا باید بگونه ای اجرا شود که توازن معقولی بین منافع و هزینه های آن ایجاد شود. از منافع این سیاست می توان به از بین رفتن رانت واردکنندگان و از هزینه های آن نیز می توان به افزایش قیمت نهاده های تولید اعم از مواد اولیه، واسطه ای و کالاهای سرمایه ای وارداتی اشاره داشت. در ارتباط با هزینه های این سیاست موارد زیر قابل ارایه است:

- از کل اموال سرمایه گذاری شده در رشته فعالیتهای صنعتی (شامل ماشین آلات، تجهیزات، زمین، ساختمان و نرم افزار)، بطور متوسط ۲۰ درصد از خارج از کشور تامین شده است. در این میان، صنایع تولید منسوجات، انتشار، چاپ و تکثیر رسانه های ضبط شده، تولید چوب و محصولات چوبی، تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی، دباغی و عمل آوردن چرم، تولید پوشاک، تولید مبلمان، صنایع مواد غذایی و صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی بخش بزرگتری از تجهیزات سرمایه ای مورد نیاز خود را از طریق واردات تامین می کنند (جدول ۱).
- بسیاری از صنایع به واردات محصولات نیم ساخته و مواد اولیه (که تحت عنوان کالاهای واسطه ای طبقه بندی می شوند) وابسته هستند، لذا با افزایش نرخ ارز، هزینه های تولید در بخش صنعت افزایش خواهد یافت. صنایع تولید رادیو و تلویزیون و دستگاههای ارتباطی، صنایع تولید محصولات از توتون و تنباکو و صنایع انتشار، چاپ و تکثیر رسانه های ضبط شده وابستگی بسیار زیادی به مواد اولیه وارداتی دارند. از میان صنایع مهم نیز صنعت خودروسازی و نیز برخی صنایع مانند داروسازی و صنایع تولید روغن وابستگی بالایی به واردات این نوع کالاها دارند (جدول ۱)

جدول (۱): متوسط وابستگی به تجهیزات وارداتی و مواد اولیه وارداتی در کارگاههای صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر طی دوره ۹۳-۱۳۸۳ (درصد)

فعالیت	نسبت اموال سرمایه ای خارجی به کل سرمایه گذاری ها	نسبت مواد اولیه وارداتی به ارزش تولیدات
کل صنعت	20.6	6.9
صنایع مواد غذایی و آشامیدنی	23.0	7.8
تولید محصولات از توتون و تنباکو - سیگار	15.7	21.8
تولید منسوجات	34.4	9.1
تولید پوشاک - عمل آوردن و رنگ کردن پوست خردار	25.4	5.0
دباغی و عمل آوردن چرم و ساخت کیف و چمدان و زین و براق و تولید کفش	25.9	6.2
تولید چوب و محصولات چوبی و چوب پنبه - غیر از مبلمان - ساخت کالا از نی و مواد حصیری	30.8	6.9
تولید کاغذ و محصولات کاغذی	21.5	13.3
انتشار و چاپ و تکثیر رسانه های ضبط شده	33.4	13.9
صنایع تولید زغال کک - پالایشگاه های نفت و سوخت های هسته ای	3.6	1.3
صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی	22.5	4.8
تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی	27.1	12.5
تولید سایر محصولات کانی غیر فلزی	17.9	2.5
تولید فلزات اساسی	22.4	6.4
تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات	17.4	6.9
تولید ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	18.8	10.0
تولید ماشین آلات اداری و حسابگر و محاسباتی	15.7	16.2
تولید ماشین آلات مولد و انتقال برق و دستگاه های برقی طبقه بندی نشده در جای دیگر	17.0	11.1
تولید رادیو و تلویزیون و دستگاه ها و وسایل ارتباطی	11.2	29.9
تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و ساعت های مچی و انواع دیگر ساعت	15.9	6.2
تولید وسایل نقلیه ی موتوری و تریلر و نیم تریلر	9.2	13.1
تولید سایر وسایل حمل و نقل	11.0	14.9
تولید مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	25.0	7.4
باز یافت	13.7	0.1

مآخذ: مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری از کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر، سالهای مختلف.

دیدگاه

۳- اگرچه افزایش نرخ ارز می تواند موجب بهبود شرایط تولید در صنایع صادراتی و نیز صنایع جایگزین واردات شود، با این حال بررسی ها نشان می دهند افزایش ۱۰ درصدی در نرخ ارز تنها موجب افزایشی بین ۱/۲ درصد تا ۱/۴ درصد در صادرات غیر نفتی می شود. بطور متوسط حدود ۱۱ درصد از فروش کل کارگاه های صنعتی بصورت صادرات مستقیم بوده است. صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی، دباغی و عمل آوردن چرم، و تولید فلزات اساسی جزء صنایعی قرار می گیرند که سهم صادرات مستقیم از کل فروش آنها از متوسط بخش صنعت بیشتر بوده است. بنابراین با توجه به سهم حدوداً ۳۰ درصدی این سه رشته فعالیت از کل ارزش افزوده بخش صنعت، منافع مذکور قابل توجه خواهد بود.

نکات کلیدی:

براساس مباحث مذکور پیشنهاد می شود پیش نویس های زیر در دستور کار هیات وزیران و شورای پول و اعتبار قرار گیرند:

الف: مصوبه پیشنهادی برای هیات وزیران:

"هیات وزیران در جلسه به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی و به منظور مدیریت آثار اجرای سیاست یکسان سازی نرخ ارز بر بخش های تولیدی و خدماتی کشور به تصویب رساند:

ماده (۱). کارگروهی متشکل از وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی با هدف مدیریت آثار یکسان سازی نرخ ارز بر فعالیتهای اقتصادی تشکیل می گردد.

ماده (۲). کارگروه موضوع ماده (۱) موظف است فهرستی از صنایع و فعالیتهای آسیب پذیر از اجرای سیاست یکسان سازی نرخ ارز را که جزء اولویت های سرمایه گذاری کشور نیز می باشند، بر اساس شاخص های "میزان وابستگی به تجهیزات، فناوری و کالاهای سرمایه ای وارداتی"، و "میزان وابستگی به مواد اولیه و کالاهای واسطه ای وارداتی" احصاء نماید.

ماده (۳). کارگروه موضوع ماده (۱) موظف است صنایع آسیب پذیر بر مبنای بالاترین وابستگی به "تجهیزات، فناوری و کالاهای سرمایه ای وارداتی" را به هیات امنای صندوق توسعه ملی جهت لحاظ نمودن در شمول پیوست ۳ از نظام نامه آن صندوق تحت عنوان "فعالیتهای واجد اولویت پرداخت تسهیلات ارزی صندوق" ارجاع دهد که مشمول دریافت تسهیلات ارزی با حداقل نرخ سود مورد انتظار می باشند.

ماده (۴). کارگروه موضوع ماده (۱) موظف است صنایع آسیب پذیر موضوع ماده (۲) را بر اساس بیشترین وابستگی به "مواد اولیه و کالاهای واسطه ای وارداتی" شناسایی کرده و جهت اعمال تخفیف در سود بازرگانی نهادهای وارداتی مورد نیاز آن صنعت به کمیسیون ماده (۱) قانون مقررات صادرات و واردات ارجاع دهد.

ب: مصوبه پیشنهادی برای شورای پول و اعتبار:

"شورای پول و اعتبار در جلسه مورخ به منظور مدیریت بهینه و ایجاد شفافیت در بازار ارز، موارد زیر را به تصویب رساند:

ماده (۱). بانک مرکزی مکلف است ظرف مدت از تاریخ تصویب این مصوبه، بازار ارز بین بانکی و سیستم های نرم افزاری مورد نیاز آنرا راه اندازی نماید.

ماده (۲). بانک مرکزی موظف است در راه اندازی بازار بورس ارز در زیرمجموعه بازار سرمایه همراهی لازم را انجام داده و وظایف مدیریت و تنظیم گری بازار ارز را از طریق آن بازار به انجام رساند. نحوه مدیریت، تنظیم گری و مداخلات در چارچوب آیین نامه ای خواهد بود که ظرف مدت ماه مشترکاً تنظیم و به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید."